

že se nejí, ale co se jí. A nejí se nic, co je živočišného původu.²³ V souvislosti s celodenním půstem zmínili někteří respondenti zvyk čekání na zlaté prasátko, který sice v českém prostředí zaznamenali, ale z výše uvedených důvodů nijak do svého pojetí vánočních svátků nezařadili.

Hlavním bodem Štědrého večera, nazývaného *Bădni večer* [vysl. badny večer – pozn. aut.], je společná slavnostní večeře. Na stole musel být lichý počet jídel, od sedmi do třinácti druhů. Za jeden druh jídla se ovšem počítá např. i ovoce, ořechy, sýr nebo chleba, takže požadovaného počtu není tak složité docílit. K nejčastěji zmiňovaným pokrmům patří různě upravené papriky, luštěniny, sušené ovoce nebo z něj uvařený kompot, ale hlavně plněné zelné nebo vinné listy, tzv. *sarmy* (viz foto č. 15). *To jsou takové závitky z vinných listů a v tom je rýže, to se zabalí, je to takové malé, zelené a podáváme to s bílým jogurtem. Potom tam máme různé saláty, třeba fazolový [...] zeleninové.*²⁴ Na tradičním bulharském štědrovečerním stole nesmí chybět obřadní pečivo. Jednoduchý kynutý kulatý chléb nazývali respondenti *pita*. Složitější býval na povrchu zdobený a jeho přítomnost na tabuli měla prosperitní funkci (viz foto č. 16). *To bylo všechno symbolické, z kynutého těsta se nemůže tak precizně něco vytvářet. Takže byla tyčka jako člověk, s kuličkou místo hlavy a pak takové kuličky jako ovce. Pak byla, třeba babička doma na dvoře s prasatama a slepicema, pak bylo, jako že někdo orá a tak.*²⁵ Vedle kulatého chleba zmiňovali někteří dotazovaní také slaný koláč plněný sýrem, zvaný *banica*, do něhož se zapékaly buď symboly různých potřebných či žádaných věcí (mince, větvička), nebo *tam jsou na papíru napsané přání, třeba zdraví, peníze se tam dávají, nový dům, nové auto, prostě nějaký takový věci, co třeba si někdo přál z rodiny.*²⁶

16. Bădnik. Obřadní chléb na Bădni večer. Chaskovsko (Bulharsko), 2. polovina 20. století.

15. Slavnostní stůl na Bădni večer. Sliven (Bulharsko), 2015.

²³ O. N. (*1962 Bulharsko), výzkum 27. 1. 2017.

²⁴ B. D. (*1989, Bulharsko), výzkum 1. 3. 2017.

²⁵ G. G. (*1971 Bulharsko), výzkum 6. 4. 2016. Viz ЯНЕВА, Станка. *Българские обрядни хлябове*. София: Издателство на Българската академия на науките, 1989, s. 28–29.

²⁶ G. G. (*1981 Bulharsko), výzkum 24. 2. 2017.